

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

5TE ÅRG.

DEN 11 OKTOBER 1903.

N^O 2

Återgiftande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskild öfverenskommelse förbjudes.

INNEHÅLL: Edvard Phragmén. — 189 kilometer i timmen. — Vinga. — Gorkis "Natthärberget" i Stockholm. — Strömmingspremiering. — Den nya fontänen "Tors fiske" i Stockholm. — "Monna Vannas" författare. — Krig i fred. — En bild för dagen från Bulgarien. — "Kammarherrens hushållerska" af Th. Randal. — Jönköpings läns landsting på 40-årsdagen. — Årsfesten till Zolas minne. — Franz Kossuth. — Veckans porträttgalleri. — En vacker kyrkointeriör — Norrlands första tekniska läroverk.

BONNIERS TRYCKERI AKTIEBOLAG. GÖTEBORG. 1903.

Foto. Hamnvist, Stockholm.

Klöd: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre, Skålm - Gbg.

EDVARD PHRAGMÉN.
PROFESSOR, ÖFVERDIREKTÖR FÖR FÖRSÄKRINGSINSPEKTIONEN.

EDVARD PHRAGMÉN.

Till öfverdirektör och chef för försäkringsinspektionen har nyligen förordnats förutvarande försäkringsinspektören, professor m. m. LARS EDVARD PHRAGMÉN, som den 2 oktober fyllde 40 år.

Hr P. är, som bekant, en ovanligt framstående matematiker. Son af den bekante skolmannen, matematikern, f. rektorn vid Örebro högre allm. läroverk L. J. Phragmén, blef P. student i Uppsala 1882, fil. kand. 1886, fil. lic. 1889 och i februari 1890 docent vid Stockholms högskola, där han studerat för Sonja Kovalevsky och professor Mittag-Leffler. Han utnämndes i sept. 1892 till professor Kovalevskys efterträdare som professor i högre matematisk analys vid högskolan. Som vetenskaplig skriftställare har han bland annat flitigt medverkat i redaktionen af »Acta Mathematica».

P., som är af mycket praktisk anläggning, blef 1897 matematiker i Allmänna lifförsäkringsbolaget, hvilken befattning han beklädde till juli 1902, då han blef professor Lindstedts efterträdare som försäkringsinspektör i den mening den äldre lagen stadgade. P. var för öfrigt medlem af den kommitté, som å Försäkringsföreningens vägnar granskade 1897 års utkast till försäkringslag samt ledamot af den skandinaviska kommittén för icke normala risker. År 1900 utsågs P. jämte direktör J. Bäckman af regeringen att vara extra ledamöter af den skandina-

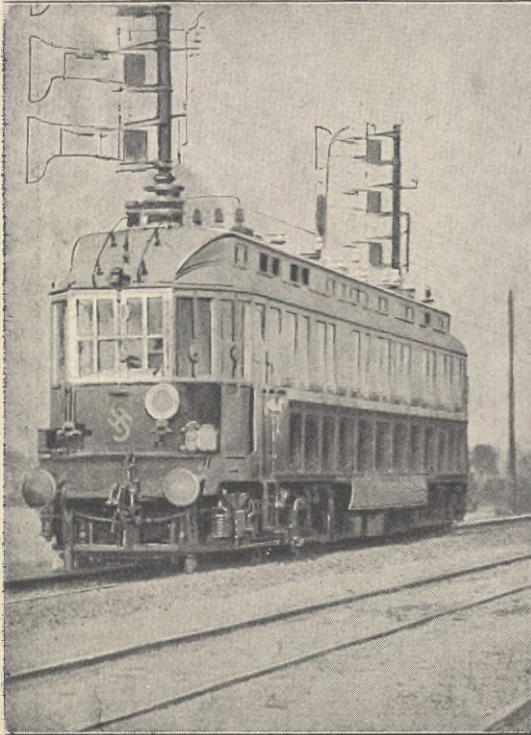
viska lagkommissionens svenska afdelning under sammanträdena i Sverige — hvilket utnämmande kom till stånd på grund af en del yngre lifförsäkringsbolags erinringar om, att äfven representanter för de ömsesidiga lifförsäkringsbolagen borde finnas i kommissionen.

Försäkringsinspektionen, sådan den ter sig i dag, är ju föreskrifven af den nya försäkringslag, som nyligen erhållit k. m.:ts stadfästelse. Genom den nya försäkringsinspektionen kommer en, såsom är att hoppas, både för anstalterna och allmänheten nyttig tillsyn att utföras öfver bolagen, hvilkas soliditet i allmänhet hittills varit en heder för Sverige, och om hvilkas fortsatta blomstring man blott kan ha en önskan.

År 1895 framlade professor Phragmén sin uppsats »Om proportionella val», och han blef äfven medlem af den härom året tillsatta kommittén för utredningen af en proportionell valmetod, som kunde användas vid valen till Andra kammaren. Det förljudes, att kommittén byggt sitt förslag hufvudsakligen på Phragméniska metoden.

Professor Phragmén har på den senare tiden deltagit i ett försäkringsmöte i Amerika. Det är stora och viktiga uppgifter han har sig förelagda i sin nya befattning, men hans klara förstånd skall säkert gå i land härmed till fosterlandets åtnåd.

189 KILOMETER I TIMMEN.

Efter fotografi.

DEN ELEKTRISKA VAGNEN

som går mer än 3 kilometer pr minut. Denna hastighet motsvarar väglängden Stockholm—Göteborg på 2½ timmar.

Genom dagspressen har nyligen gått det uppseendeväckande meddelandet att man med en elektrisk banvagn uppnått en hastighet af 175 kilometer i timmen. Emellertid har äfven detta hastighetsrekord på samma plats blifvit slaget och f. n. satt till 189 kilometer. Några upplysningar om denna sak skall säkerligen intressera. I Tyskland bildades 1899 »Studien-Gesellschaft für elektrische Hochbahnen» af framstående, intresserade personer och bolag, som t. ex. professor Slaby, minister Budde, Krupp, Borsig, Siemens & Halske m. fl. Detta samfund byggde en järnvägssträcka om 23 kilometer mellan Marienfelde och Zossen, en ganska rak och föga stigande väg, och härå göras omfattande försök. Vagnen som, förd af öfveringenjören dr Reichel, gjorde den nämnda hastigheten, är 22 meter lång och väger 80,000 kilo. Den drifves af fyra elektromotorer om tillsammans 3,000 h.k. med en spänning vid högsta fart af upp till 15,000 volt.

*

Hvad dessa försök praktiskt innebära för framtidens kommunikationsväsen är väl ännu svårt att se, men de visa de oerhörda framsteg elektrotekniken tagit det praktiskas tjänst och de följas med stort intresse öfver hela världen.

VINGA. ETT BESÖK AF EIN.

Beskrifning och fotografier speciellt för HVAR 8 DAG.

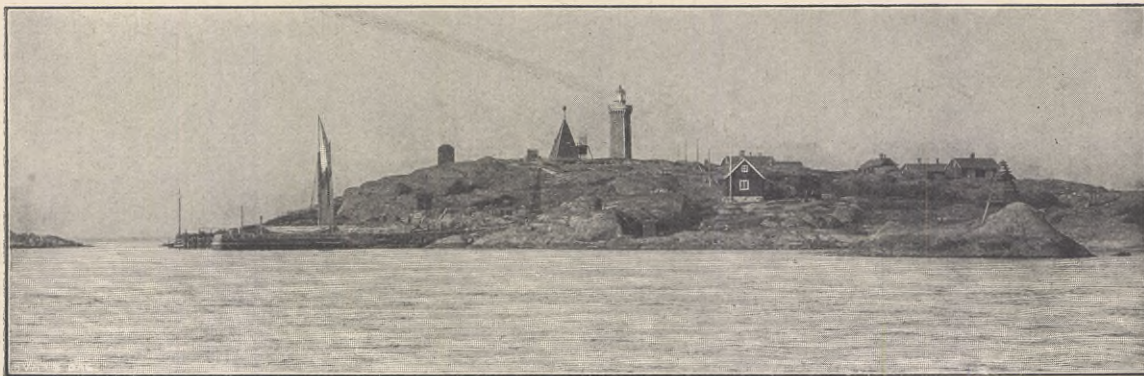

Foto. Hartman, Gbg.

VINGA, SEDD FRÅN VINGA SAND.

Kliché: Bengt Ståfersparre.

I Sverige, — klippö i Göteborgs skärgård, 3 mil västerut, ytterst i hafsbandet, rätt i farleden, fyr-, lots-, telegrafstation. — —

Detta är icke afsedt som geografiskt korrektiv för landets ostkustbor, nej, endast en nödig upplysning för de Labradorindianer, i hvilkas händer detta nummer af HVAR 8 DAG kan falla! — Redaction oblige. —

Vingas historia kan skrivas i få rader. Kanske mest till följd af bristen på efterlämnade uppgifter och handlingar. Den strax öster om Vinga liggande Danaholmen, eller som den numera kallas Danska liljan, synes hafva tagit brorslotten af den politiska betydelsen. Det var ju enligt sägnen där, Sveriges, Norges och Danmarks gränser sammanstötte och där konungarne Inge af Sverige, Magnus Barfot af Norge och Eric af Danmark stämt möte och vid ett bord med skifva af sten höllo rådpågning, hvar och en dock sittande i sitt rike. Marken är historisk.

Rådman Eric Cederbourgs år 1739 utgifna beskrifning öfver Göteborg innehåller bland annat angående Vinga: »Här är till sjöfarandes nytta och ledning uppfördt ett högt 4-kantigt torn med korsvirke af massiva furumaster, försedt med tvänne utkik; här finnes en stor förgylld trätunna, omgifven med svartfärgade järnband. Dess underhåll bestrides af den afgift, som hvarje inkommande fartyg erlägger och kallas båkpanningar. Här hafva lotsarne sitt tillhåll, på hvilken ö finnes harar och ädrar.»

En annan beskrifvare af Göteborg refererar till gamla handlingar, af hvilka synes, »att denna ö ifrån urminnes tider tillhört Sverige.»

Å ön finnes en plats kallad Rösen, där några liggande stora klippstenar äga en otalig mängd inristade namn, initialer och årtal, hvilka dock tidens tand så småningom utnöt. Det äldsta tydbara årtalet är 1381. Bland inristningarne finnes äfven: Hvinge hör Danmark til. Det är ju kategoriskt nog.

— Men ett dylikt tvistemål skulle i minnet återkalla följande danska tidningsnotis vid ett tillfälle, då den kända chanssonetten Dagmar Hansen gästade Paris och i Parisbladen uppgafs vara af svensk nationalitet: De svenske har i tidernes løb berøvet os danske adskilligt. Saaledes tog de paa 1600-talet Skaane, Halland og Blekinge og paa tredive aar Øsel, nu vil de knipse vores Dagmar Hansen, det gaar virkelig for langt. —

Nåhja, Vinga är i hvarje fall ett långt mera betydelsefullt »knips».

*

Fyrar omtalas redan i forntiden; de voro emellertid då endast brinnande bål på höjder och klippor vid hafvet. Märkvärdigt nog gjorde vetenskapen i afseende på fyrväsendet så ringa framsteg, att man ännu i slutet på adertonde århundradet nöjde sig med en öppen stenkolseld i en gryta. Så äfven på Vinga, intill dess man 1852 därstädes organiserade ett för den tiden fullt modernt fyrväsende. Tvänne fyrar uppfördes, en fast fyr och en blänkfyr, försedda med den argandska lampan. De viktigaste förbättringarne hafva dock vunnits genom användande af fullkomligare reflektorer och uppfinningen af linsapparaten, medelst hvilken det från ljuskällan utströmmande ljuset samlas i täta, nästan ho-

Foto. Hartman, Gbg.

VINGA BLÄNKFYR.

Kliché: Bengt Ståfersparre.

Foto. Hartman, Gbg. VINGA: Blänkfyrén, Båken med ishindertaflan (icke synlig å fotografien) samt den gamla Blänkfyrén (långst till vänster) med dess nu mera icke använda issignaltafla. Kliché: Bengt Silfverparre.

risontalt utgående strålar, i stället för att såsom förut spridas åt alla håll i rymden eller endast ofullkomligt förstärkas.

Vinga har följt med sin tid och uppfyller säkerligen i detta afseende alla fordringar på ett modernt fyrväsende. Inalles finnas 3 fyrar i verksamhet, däribland 2 fasta ledfyror för utgående båtar samt en större blänkfyr. Fyrarnes betydelse skulle gifvetvis i hög grad minskas, om alla längs efter en kust lyste på samma sätt, i hvilket fall seglaren aldrig skulle kunna veta, hvilken fyr det var som lyste honom tillmötes. Af detta skäl har man på mångfaldigt sätt, antingen genom användande af olika färgadt sken eller genom andra medel, sökt utmärka de särskilda fyrarne.

Ett dylikt sätt är uppförandet af en blänk- eller blink-fyr, som visar starka sken eller blinkar med till- och aftagande ljusstyrka, regelbundet återkommande efter mörka mellantider. Vinga blänkfyr är ett 27 meter högt granitmuradt, fyrkantigt torn, uppfördt 1890 och första gången taget i bruk den 10 november samma år. Ljuskällan utgöres af en fotogénlampa med 5 koncentriskas veckar. Ur oljecisternen, som rymmer 42 liter, pumpas af ett urverk fotogéne genom rör upp i själva lampnåbbet. Blänkkarena, 16 til antalet, äro ordnade i grupper om 2 stycken omkring ljuskällan och på en cylinder, hvilken drifves af ett urverk med lod och med sådan hastighet, att densamma hinner passera rundt på 4 minuter. De två till hvarje grupp hörande blänkkarena äro skilda från hvarandra genom ett ljusstomt mellanrum om 5 sekunder, hvilket sålunda uppdelar hvarje dubbelblink i två starka blinkar hvarje half minut. Denna blinkning utmärker Vinga nattetid.

Om dagen utmärkes fyrplatsen genom den förut omtalade gamla båken, 82 fot hög, samt för-

sedd med spira och klot. Å båkens västra sida är uppsatt en tafla för ishindertaflering till passerande seglare, och försiggår denna genom att å båkens röda färgbotten markera hvita fält. Denna taflering ägde förut rum å den 1852 uppförda fasta fyren och genom öppnande af luckor i den

Foto. Hartman, Gbg. VINGA LOTSHAMN. Kliché: Bengt Silfverparre.

Foto. Hartman, Gbg.

VINGA: Telegrafstationen (längst till höger), en af lotsutkikarne samt signalstängen (för signalering om fyrskepp).

där uppsatta ishindertafan. Då emellertid systemet här var alltför bristfälligt, öfverflyttades detsamma till båken.

Strax västerut från båken försiggår en annan signalering i afsikt att underrätta seglare om, huruvida ett eller annat af de i farvattnet förankrade fyrskeppen ligga ute eller äro intagna.

I blänkfyrn äger ännu en signalering rum: mistesignaleringen. Denna kräver en vidlyftig anordning och bland annat uppbyggandet af ett särskildt maskinhus, inrymmande 2 fotogénmotorer, 2 ångmaskiner och 2 större luftcisterner, hvarifrån luften genom järnrör prässas upp i själfva sirén-cisternen i västra hörnet af fyrtornet. Ur denna utmynnar en större lur, hvarigenom stötarne medelst ett sinnrikt inrättadt urverk regleras. Trenne stötter af tre sekunders varaktighet hvardera afgifvas med två minuters tidsintervall mellan hvar tredje stöt. Vid lätt tjocka höres siréner ända till 6 sjömil ut till sjös.

Fyrbevakningen omhänderhafves å Vinga af en fyrmästare, två fyrvaktare jämte ett fyrbiträde. Tjänstgöringstiden är uppdelad i vakter om 5 nattimmar för vaktarne och biträdet, hvartill kommer 4 å 5 timmars vakt i siréner i händelse af dimma. Te-

lefonförbindelse är upprättad från tornet till fyrmästarens och respektive vaktares bostäder, för att vid behof assistans fortast möjligt må kunna tillkallas.

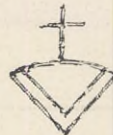
Det egentliga arbetet under pågående vakt består i att öfvervaka urverken till blänkarecyllindern och sirén-cisternen. Det förra fordrar uppdragning hvar 4:de, det senare hvar 6:te timma.

*
»Här hafva lotsarne sitt tillhåll.» Lotsverksamheten utöfvas dels från den egentliga lotsstationen och dels från den till sjös utemot Skagen liggande Vinga lotsbåt.

Å själfva stationen är en båt förlagd med 3 lotsar ombord och för betjäning af sådana seglare, som passera Vinga på väg till Göteborg.

Den till sjös liggande båten medtager vid utgåendet 6 lotsar, möter seglarne ute på hafvet och levererar till dem sina lotsar, intill dess den icke har någon kvar, då den går tillbaka till Brännö, där lotsarne bo, för att hämta ny lotsbesättning. De lotsar, som fört fartyg till Göteborg, återvända med ångare till Brännö. Sådan är cirkulationen.

Under isvintrar förläggas lotsångaren Göteborg å Vinga sand, fjorden innanför Vinga, och gå lotsarne därifrån ombord å de seglare, som be-

ALI BL BI

163° SCI

HVINGE HØR DANMARK TIL

J. Hartman 05

VINGA: En del steninskriftnier vid Rösen.

gåra lotshjälp till Göteborg.

Två lottskiker finnas vid stationen å Vinga, en för natten och en för dagen, den senare uppe vid det förut omtalade Rösen, där utkiken nonchalant trampar sina steg öfver kanske tusenåriga hieroglyfer, sätter klackjärnen på hvad den danske patriot huggit i stenen, vänder på bussen, sätter tuben för ögat och grundar på konkurrensen med Vrångö och Rörölotsar. Striden om fartygen är nämligen mycket stark, lika stark som begäret att lefva.

Foto Hartman, Gbg.

VINGA FYRPERSONAL: Fyrmästaren G. Taube (X), två fyrvaktare samt ett biträde.

Kliché: Bengt Sjöfverparre.

Och här gäller det at komma först.

Intill 1881 fanns det å Vinga optisk telegraf-förbindelse till Göteborg med Brännö såsom mellanstation, och hvarifrån signalerna vidarebefordrades till Nya Varfvet, där Göteborgs station låg. Ånda till 1864 hade förbindelsen upprätthållits direkt mellan Vinga till Nya Varfvet, en ganska ansenlig väglängd för uppfattande af dylika signaler.

År 1881 utlades den elektriska telegrafkabeln och återknöt sålunda den direkta förbindelsen Vinga—Göteborg.

Från telegrafstationen är det, som signaler utväxlas med de till sjös varande seglare, hvilka önska sända meddelanden antingen till sina redare eller andra personer. För ändamålet användes den internationella signalkoden. Det är dessa signaltelegram, hvilka bilda materialet för de 3 gånger dagligen från Vinga kommande telegrafiska rapporterna, innehållande uppgifter om fartyg, som passerat Vinga

på ut- eller ingående eller endast förbi. Till vederbörande redares bekvämlighet uppslås dessa rapporter å olika anslagstaflor i Göteborg och vid dess hamn. Vid tillfällen, då himlen erbjuder en mörk bakgrund, men vädret i öfrigt är siktigt, kunna semaphor-signalerna uppfattas på ånda till 2 sjömil's afstand.

Här ungefär hade vi stannat i våra vetgiriga frågor angående allt, som rörde verksamheten på Vinga, då vi skrämdes af ett häftigt dynamitskott, som kom ön att skaka i sin grund och slungade en vattenpelare högt öfver klipporna. Det härledde sig från sprängningsarbetet vid den i januari i år å Vinga strandade stora engelska ångaren Broomhaugh. Skottet tjänstgjorde som punkt, för hvad vi ville veta där ute, det får göra samma tjänst nu.

Vid hemresan till Göteborg låg en lätt dimma öfver havet och skären och gaf stundom företeelserna där-ute fantastiska former. En konvoj af fiskebåtar tagna på släp af en bogserare tedde sig på afstand, då man endast såg masterna med de uppsatta seglen, som en hop bredvid hvarandra ställda fanor och lansar, litet närmare blef den ett helt sofvande täll-läger, tills man omsider fick den långa raden ordnad och såg, huru båtarne långsamt kröpo fram. I samma dager och dimma blef Vinga med fyra och båk till en indisk pagod, som så småningom försvann med sina konturer.

Icke en krusning på vattenytan, endast dödsjön förrådde, att det fanns krafter därunder. Jo, en sak ännu visade, att de funnos — masten ute vid hafsbandet, där den ensam stack upp toppen direkt ur sjön... Trots sitt tysta språk vittnade den nog högt ändå, om hvad havet här i sinnet och har gömt på djupet — det var som ett svart streck öfver Holger Drachmanns ord:

Og Skuder og Vaerdier kan synke og forgaag: Mandsviljen er en Dukand der, svømmer ovenpaa.

Men — vår herre tager godt emot en lots. Det är tron på Vinga.

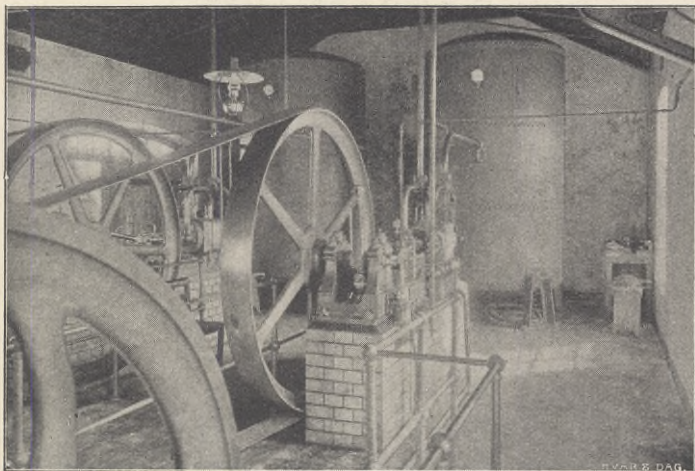

Foto. Hartman, Gbg.

VINGA: Maskinerna för uppumpning af komprimerad luft till siréncisternen.

Kliché: Bengt Sjöfverparre.

GORKIS »NATTHÄRBERGET» I STOCKHOLM.

Maxim Gorkis berömda pjäs "Natthärberget", som gått öfver de flesta stora scener i Europa, har denna säsong hunnit äfven till Stockholm, där stycket uppförts på Svenska teatern. Gorki är ju de fattigas och förolyskades diktare, och hans egendomliga blandning af realism och rysk idealitet gör hans berättelser till något säregnet i sitt slag. Han är på teatern den samme som i berättelsen, men Stockholms teaterpublik synes icke tillfullo ha värderat den ryske skaldens dystra målningar och hjärtgripande ord.

I Göteborg gafs dramat sistlidne vår med mycket bifall af Håkanson-Svenbergs sällskap, och bragte vi då (se No 26 IV årg.) en större scen-bild.

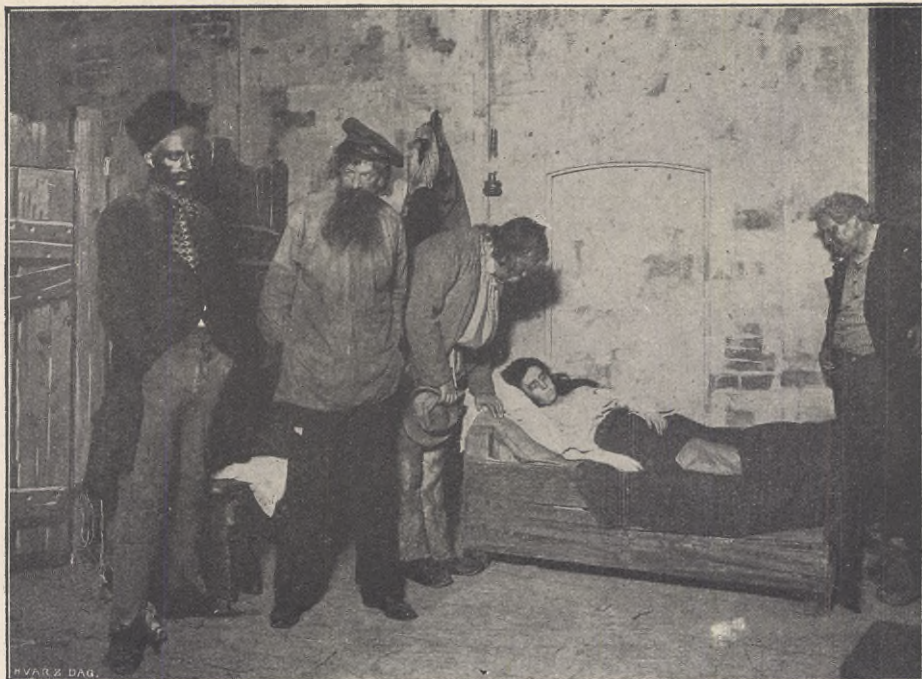

Foto. HVAR S DAG.

SCEN UR GORKIS »NATTHÄRBERGET».

Klubb: Bengt Silfversparre.

STRÖMMINGSPREMIERING.

Amatörfoto.

Klubb: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre Stålm.—Öbg
PREMIERING AF STRÖMMING I ÖSTHAMMAR.

Vår lilla illustration är värd en viss uppmärksamhet då den visar hvilket intresse man här i landet ägnar åt att söka höja äfven våra små näringar. I Östhammar premieras sålunda med ganska afsevärda belopp de fiskare som kunna visa den vackraste inläggningen af strömming. Och denna täflan eggar befolkningen att med omsorg och till eget bästa värda sig om att utbjuda den bästa vara. Förvisso är detta efterföljansvärdt där det kan tillämpas.

DEN NYA FONTÄNEN »TORS FISKE» I STOCKHOLM.

Stockholm äger ju många öppna, vackra platser, prydda med smakfulla blomsteranläggningar. Där emot lida dessa platser i allmänhet brist på monumentala konstverk. På den senare tiden har denna brist så småningom börjat utfyllas, fastän ännu i berörda afseende ofantligt mycket återstår att göra.

Den 3 okt. aftäcktes å Adolf Fredriks torg å Södermalm, i närvaro af åtskilliga hufvud stadens myndigheter, en stor fontän, föreställande Tors fiske. Konstverket som har skulptören H. A. Wissler till mästare, har kommit till stånd på sådant sätt, att byggmästaren J. P. Holmberg för några år sedan skänkte staden 20,000 kr. för ordnandet af en fontängrupp å Adolf Fredriks torg. En komité tillsattes sedermera, pristäflan anordnades, och nu spelar fontänen.

Foto. HVAR 8 DAG.

»TORS FISKE» Å ADOLF FREDRIKS TORG I STOCKHOLM.

Kliché: Bengt Sjöberg.

»MONNA VANNAS» FÖRFATTARE.

Maurice Mæterlinck, den af levande dramatiska författare, hvilkens namn är mest bekant i Europa näst efter Ibsen, belgare till fölseln, har utgifvit åtskilliga dramer, burna af en sällsam mystik. Icke alltid så klara, gifva de likväl märkvärdiga stämningar af lif och död. Personerna i dem bära egendomliga namn och tala ett egendomligt språk, hvarigenom de icke sällan symboliskt gifva uttryck åt djupa och allmänmänskliga känslor och tankar. I »Monna Vanna» har M. emellertid skrivit en teaterpjäs i mera vanlig mening. Under nästa vecka anländer ett franskt skådespelarsällskap, med skaldens egen fru Georgette Leblanc som primadonna, till Stockholm för att där uppföra några af hans pjäser. Det säges att han själf skall medfölja på resan.

Efter fotograf.

MAURICE MÆTERLINCK.

Kliché: Bengt Sjöberg.

KRIG I FRED.
NÅGRA BILDER FRÅN IV ARMÉFÖRDELNINGENS MANÖVER.

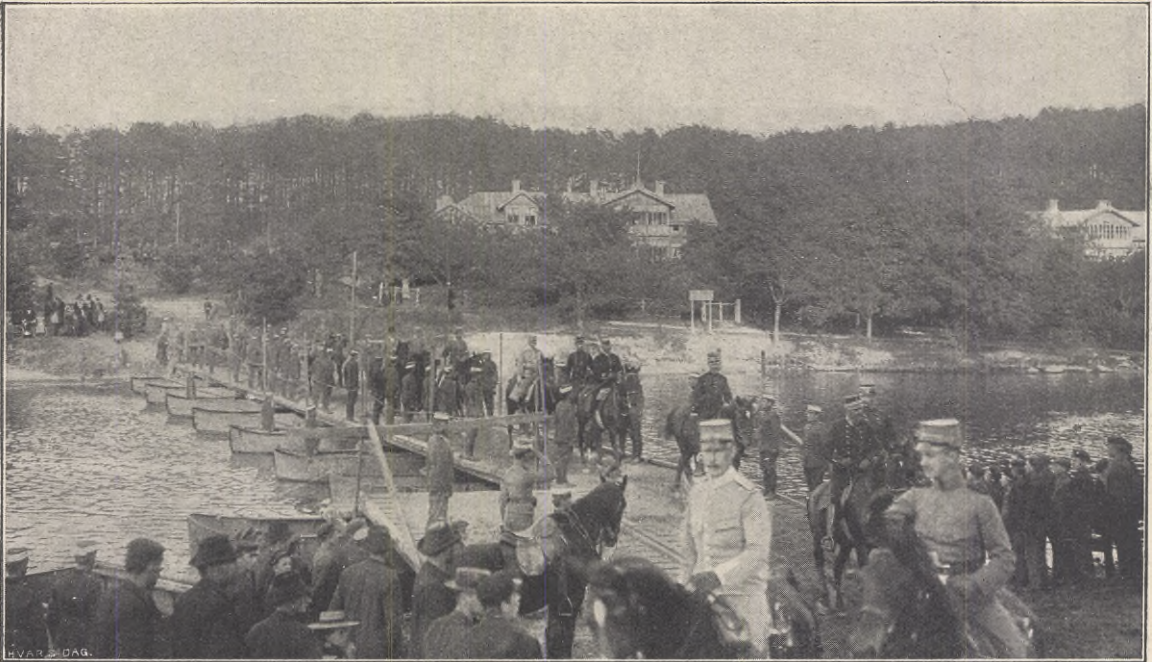

Foto. *Leverin, Stockholm.*

GENERAL GADD OCH STAB passera pontonbron öfver Södertelje kanal.

Kilohé: *Bengt Silfverparre.*

Fältmanövrer ha på den senare tiden ägt rum på flera håll i vårt land, och våra käcka soldater ha visat sig kunna bra uthärda strapatserna. Fjärde arméfördelningen har haft öfningar i Södermanland, och ha vi mottagit några präktiga bilder från desamma, hvilka böra intressera.

Den första illustrationen visar arméfördelningens chef och stab passera den för tillfället öfver Södertelje kanal slagna pontonbron.

De andra tvänne äro tagna från Kungl. Positionsartilleriregementets skarpskjutningar å Marma skjut-

fält, de första, det nya regementet företager. Positionsartilleriregementets pjäser äro tyngre och större än fältartilleriets samt afsedda att användas mot befästningar och sådana mål, där det erfordras en kraftigare kanon än fältartilleriets. De utgöras för närvarande af 12 cm. kanoner och 12 cm. haubitser. Haubitserna äro hufvudsakligen afsedda för bekastning af trupper, som stå bakom befästningar, hvilkas höjd göra dem oåtkomliga för kanoneld.

Fotografierna visa en haubits i själfva eldgifningsögonblicket och en kanon strax efter det skottet af-

Foto. *Leverin, Stockholm.*

EN HAUBITS I ELDGIFNINGSÖGONBLICKET.

Kilohé: *Bengt Silfverparre.*

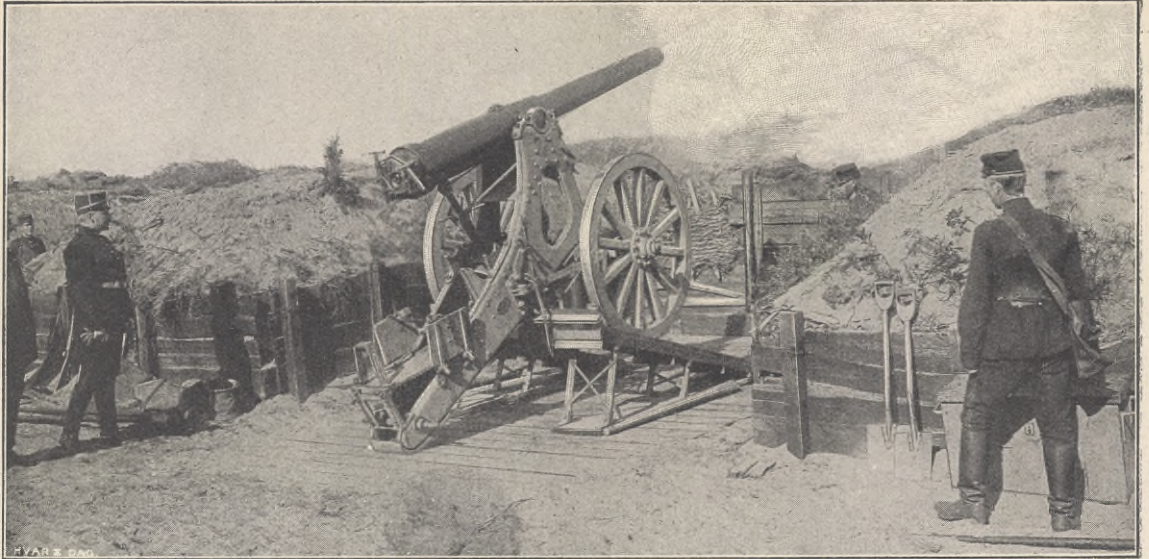

Foto. Leverin, Stockholm.

EN KANON STRAX EFTER SKOTTET.

Kliché: Bengt Silfverparre.

Fotografien är tagen just i det ögonblick då kanonen tillfölje rekylens pressas tillbaka uppför de höga rekylkilarna.

lossats, och ser man huru kanonen på grund af rekylens rullar upp på tvänne rekylkilar, som äro placerade bakom hvardera hjulet för att hindra pje-

sen att rulla för långt tillbaka och tvinga densamma att af sig själf rulla fram till sin plats invid vallen.

EN BILD FÖR DAGEN FRÅN BULGARIEN.

Efter fotograf.

MASSMÖTE AF MACEDONIER

Kliché: Bengt Silfverparre.

vid monumentet öfver Bulgariska frihetshjältar, afhållet i Sofia den 25 sept. Mötet uppfordrade Bulgarien att ofördröjligen ingripa. Liknande möten hållas på flera platser.

KAMMARHERRENS HUSHÅLLERSKA.

För HVAR 8 DAG af Th. Randal.

»Det tjänar till ingenting, Fritz; jag ger aldrig mitt samtycke.»

Den gamle kammarherren, med det fina, sirliga väsendet var utom sig af förargelse. Hans son, den ståtliga löjtnant Fritz von Löving, hade funnit för godt att förälska sig i en skådespelerska af ytterst tarflig extraktion. Något den gamle adelsmannen fann alldeles »oerhördt».

»En sådan dam svärmar man för, min gosse, men man gifter sig icke med henne!»

»Heller icke då man verkligen älskar henne?»

»Älskar — — — älskar — — — älskar —

— — — skrek den gamle herrn rasande — — — en förnuftig man älskar öfver hufvud taget alls icke!»

»Jaså icke!» Löjtnant Fritz reste sig och knäppte helt lugnt ett par knappar på sin uniformsjacka. »Nå, så är det väl icke värdt att tala om den saken mera. Du är nu en gång allt för gammalmodig i din åskådning och ser helt annorlunda på lifvet än vi andra, därför vill jag icke disputeras mera med dig — men ser jag mig nu nödsakad till att handla mot din vilja och ingå en förbindelse utan din välsignelse! Färväl!»

Löjtnant Löving hade nästan hunnit helt ut på gången, då hans fars röst kallade honom in igen.

»Du vet väl hvilka följer denna din handling skall få?» sporde han kallt. »Icke ett öres hjälp mera, mon garçon! Lef nu på det, min vän!»

Löjtnant Fritz bet sig i läppen: »De f—e skulderna!»

Den gamle herrn skefvade bort till sin son.

»Det hjälpte!» nickade han för sig själf. »Du borde hellre hjälpa din stackars gamle far med att finna en duktig hushållerska, Fritz! Nu har jag i fjorton dagar ätit svedd soppa, bränd fisk och halfstekt kött, skall det fort fara på så sätt dör jag snart af svält!»

Kammarherren var en läckermun af första rang »och», tänkte löjtnanten, »kunde jag blott skaffa honom en hushållerska, som lagade god mat, flefve han kanhända mera medgörlig.»

»Jag skall göra hvad jag kan!» sade han högt. Den gamle nickade förnöjdt och Fritz begaf sig på väg till sin fästmöbostad.

Fröken Lilly Arendt stod just i begrepp med att packa sina koffertar, för att företaga sin vanliga ferietur efter säsongens besvärigheter, då han inträdde.

»Hu, hvad du ser mörk ut, min käre Fritz!» skrattade hon muntert. »Din herr fader har visst varit särskildt omedgörlig i dag, icke sant?»

Han nickade dystert.

Den vackra skådespelerskan med det ljusa leendet och den fina, slanka figuren räckte honom båda sina händer.

»Se så, icke tappa modet, Fritzeman! Värta bara så skall du få se att vi skola besegra den gamle herrn med alla hans fördomar. Har du icke en eller annan plan?»

Fritz berättade henne om hushållerskan. Lilly hörde noga efter och då hon suttit tyst en stund gled det ett fint leende öfver hennes intelligentas ansikte.

»Kära Fritz, det var icke så dumt det där! Jag påtager mig att skaffa din far en hushållerska, hvars duglighet skall sätta honom i evig tacksamhetsskuld till dig och», med ett fint leende, »till mig!» »Nu», fortsatte hon, »reser jag på landet till en gammal tant och stannar borta tills teatern börjar — och du begifver dig till manövrerna — och då vi åter mötas skall du få se — att din far är mjuk och medgörlig.»

Fritz log en smula misstroget, men hans gång var mycket lättare och spänstigare då han efter en halftimmas tid åter beträdde faderns rum, för att meddela honom att han funnit en duktig hushållerska åt honom.

* * *

»Den nya hushållerskan!» anmälde betjänten.

Kammarherren satt i sin stora stol, plågad af giktsmärutor och vände därför ett högst förargadt ansikte mot den inträdande.

Men då hon stod framför honom, smärt och fin i sin enkla promenaddräkt, reste han sig ovillkorligen och räckte henne sin hand med ett älskvärdt leende.

»Välkommen, min fröken, var god och tag plats!» yttrade han galant. »Om jag hörde rätt, yttrade min betjänt något om att ni var den nya hushållerskan som min son skaffat mig!»

Hon böjde jakande på hufvudet.

Efter ett kort samtal — hvarunder den gamle kammarherren ett par gånger ertappade sig själf med att se för djupt in i den unga damens vackra ögon — inträdde hon i tjänstgöringen.

Nu upprann en gyllene tid för den gamle mannen. Alla hans lifrätter stodo dagligen på bordet och han blef passad och skött som vore hushållerskan hans dotter. Men icke allenast i köket förstod den unga damen att göra sig gällande, äfven i salongen och bland husets gäster förstod hon att göra les honneurs med en gratie och värdighet, som var förvånande.

» — — — — — Kära Fritz!» skref kammarherren i ett bref till sin son, »det är en pärla bland kvinnor du skaffat mig till hushållerska — en grande dame ända ut till fingerspetsarne. Var det på en sådan dam din kärlek fallit, kunde jag förstå det — äfven om hennes härkomst varit ringa — — — — —»

En morgon kom hushållerskan in till kammarherren och bad honom om tillåtelse att besöka en aflägsen sjuk släkting.

Den gamle herrn gaf ogärna sitt samtycke, ty hennes sällskap hade blifvit honom nästan oundvarligt.

»Kammarherrn skulle gå på teatern i kväll», föreslog hon. »Det spelas ett alldeles utmärkt stycke — jag har sett det, så jag vet det är bra.»

Så villigt erkände han hennes auktoritet att han gent emot sina vanor beslöt sig för att gå på teatern.

Hon hade skaffat honom en af de bästa platserna och nu satt han och kände sig riktigt väl tillpass bland alla de festklädda, glada människorna. Så gick ridån upp. Han satte kikaren för ögonen... stirrade, stirrade och stirrade.

Den eleganta damen uppe på scenen, som med sann virtuositet jonglerade med replikerna och som blef applåderad efter hvarje scen, var hans hushållerska.

Med ens stod hela intrigen klar för honom.

Han måste ovillkorligen le — och han gjorde det så högt, att hans grannar måste tysta på honom.

— — — — —
Då han kom hem fann han sin hushållerska iförd sin enkla dräkt vid tebordet och midt emot henne Fritz — som blifvit invigd i intrigen.

»Jag borde vara rasande — men jag kan icke!» sade han. »Tack för läxan, fröken!» Han tog hennes hand och tryckte en kyss på den. »Och du Fritz», fortsatte han, »du är en lyckans guldgosse, sådana kvinnor svärmar man icke för — dem gifter man sig med.»

JÖNKÖPINGS LÄNS LANDSTING PÅ 40-ÅRSDAGEN
AF DESS FÖRSTA SAMMANTRÄDE. DEN 21 SEPTEMBER 1863.

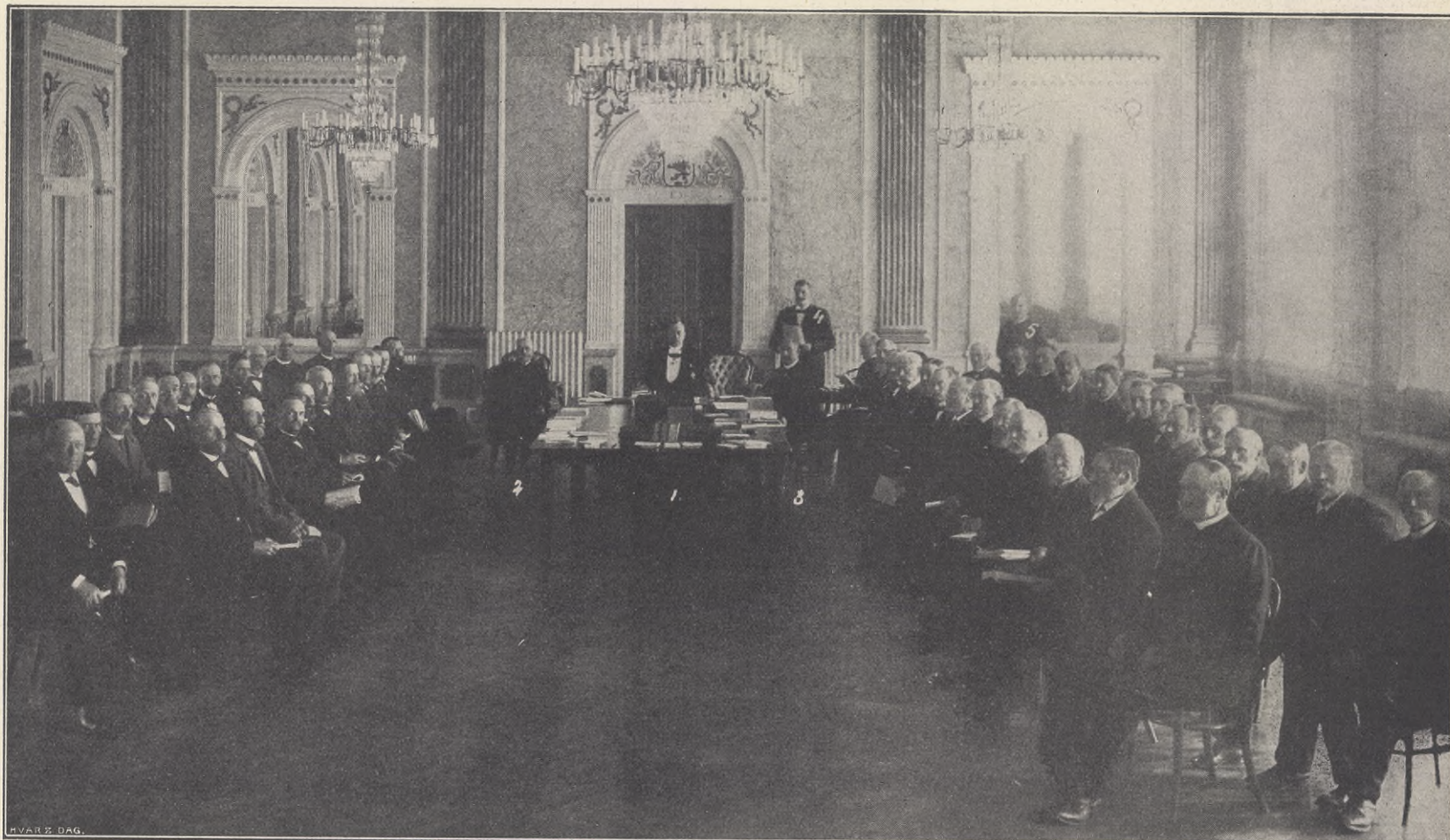

Foto. Lindheberg, Jönköping.

I år hafva 4 decennier förflutit sedan Landstingsinstitutionen — lagbeslutad 1862 — tillämpades. Jönköpings Läns Landsting lät, med anledning häraf, och enär årets Landsting hade pågående sammanträde just på dagen 40 år efter dess allra första möte, fotografiskt föreviga det minnesrika tillfället, vid hvilket jämväl länets höfding närvar. En dylik grupp fotografi har blifvit ställd till HVAR 8 DAGS disposition och namnteckna vi därå: Ordföranden, led. af Riksd. I kam., häradshöfd. *Gustaf Berg* (1); Landshöfd. Frih. *Hj. Palmstierna* (2) samt Landstingets v. ordf. häradshöfd. *A. H. Ljunggren* (3). LANDSTINGSMÄN: Till höger å bilden, från ordförandeplatsen räknadt, *främre raden*, Adv.-fiskalen C. M. Ericsson, Lektorn J. M. Krok, Hofrättsråd. A. Romberg, Borgm. W. Palmgren, Ing. G. E. Odéen, Disp. O. Roempke, Skeppsfourneraren A. Andersson, Fabriksidk. Herman Engström, Fil. dr. Gunnar Säve, samtliga i Jönköping, Led. af Riksd. I kam., Rådm. Axel Petri, Eksjö, Borgm. V. Egnell, Grenna, Riksdagsm. Joh. Sjöberg, Bodaryd, J. Johansson, Bodatorp; *andra raden*: J. Jacobsson, Restad, Orgelnisten J. Bäckdahl, Linderås, Riksdagsm. J. Jonsson, Hökhult, Handl. M. Théel, Hullaryd, Domänint. Oskar Erickson, Bjärsby, Godsäg. Axel Fagerholm, Wallnäs, J. G. Isacsson, Slättåkra, Riksdagsm. C. A. Danielson, Farstorp, Bankdir. J. P. Zachrisson, Hvetlanda, Claes Johanson, Björkö, Häradshöfd. C. A. Danielson, Rösa, M. A. Bolander, Holkaryd, Folkskoleläraren J. Lindberg, Ljunga, A. Stork, Fiskaby. Till vänster å bilden, från ordförandeplatsen räknadt, *främre raden*: Johannes Svenson, Atlabryna, M. Johanson, Gärde, Riksdagsm. Carl Johanson, Aflösa, Aug. Svensson, Ryd, A. J. Carlsson, Bästhult, A. Johanson, Bärarp, J. Kjellerstedt, Heljaryd, H. O. Mohn, Huskvarna, F. O. Johansson, Vireda, Frans Peterson, Åker; *andra raden*: Johan Andersson, Flahult, Riksdagsm. W. Bengtson, Häradshöfd. Förre riksdagsm. G. W. Swensson, Rydaholm, C. J. Jonsson, Mörkhult, Förvalt. M. Hökerberg, Hörle, Underlöjtn. A. P. Rydell, Bredaryd, Joh. Swensson, Kålabo, Bankdir. G. W. Rydin, Gislaved, J. Johansson, Elgare, L. A. Haraldson, Ekenäs, N. Lundell, Sunnaryd. LANDSTINGETS TJÄNSTEMÄN: föredragande, sekreteraren, Länsnot. G. Andrén (4) och kamrer, Bankkamrer C. W. Ström (5).

Klubb: Kem. A.-B. Bengt Sjöbergare Skölm—Öbg

Vid denna tid för ett år sedan kom det dödsbud, hvarigenom Frankrike — ja hela den civiliserade världen — drabbades af förlusten af en man, hvilkens ande ständigt sträfvat mot det upphöjda och som genom storheten och renheten i sin karaktär verkat förädlande. Emile Zolas gärning lever och skall leva. Åt hans minne har man

Efter fotografi.

Kliché: Kem. A.-B. Benjt Silfversparre Sthlm—Gbg

på dödsdagen ägnat en enkel hyllning. En hel del framstående personligheter, vänner och beundrare af den döde, träffades i Médan, nära Paris, därvid flere talare berörde den aflidnes lifsgärning. Ibland andra talade M:me Séverine, af hvilket tillfälle vi visa en bild (öfverst). Längst till vänster å densamma synes Fru Dreyfus. Kapten Dreyfus synes å den nedre bilden (1) liksom öfverste Picquart (2) och M:me Zola (3) mellan sina tvänne barn.

FRANZ KOSSUTH.

Detta namn har ofta varit synligt i dagspräsen i sammanhang med beskrifningar öfver de oerhörda tilldragelserna i det österrikiska parlamentet därvid t. o. m. den gamle kejsaren offentligt smädades. Franz Kossuth är ledare af det ungerska parti. som arbetar på Ungerns frigörande från Österrike.

S. A. A. HEDBORG.

Till ledamot af Riksdagens Första kammare har Västerbottens läns landsting nyvalt häradshövdingen i Västerbottens norra domsaga, Skellefteå, Malå och Norsjö tingslag Sven Axel Adrian Hedborg. Född 1861, utnämndes H. till häradshövding 1899.

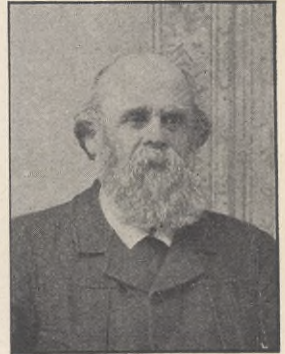
E. A. ENHÖRNING.

Västernorrlands läns landsting har till ledamot af Första kammaren nyvalt disponent-direktören E. A. Enhörning, född 1860. E. är chef för ett af Sundsvallsortens största trävarubolag samt ordf. i sin kommuns municipalstyrelse, led. af länets pröfningsnämnd samt af landstinget sedan 5 år tillbaka.

E. C. GJESTVANG.

Grosshandlaren i Stockholm, generalkonsul E. C. Gjestvang fyllde den 28 sept. 50 år. G. är född i Norge och började sin affärsrörelse i Stockholm 1890 samt är sedan 1894 svensk medborgare. Vid Stockholmsutställningen 1897 var han norsk underkommisarie, samt utnämndes år 1897 till persisk generalkonsul i Stockholm.

CARL DEGERMAN.

Jägmästaren i Elfsby revir, Carl Erik Degerman fyllde den 18 sept. 65 år. D., som sedan 1869 varit jägmästare därstädes, fick första inträde i allmän civiltjänst 1862 och första befordran till ordinarie tjänst 1865.

J. C. E. CHRISTERSON.

70 år fyllde den 2 okt. vice amiralen i flottans reserv J. C. E. Christerson. 1853 sekondlöjtnant, 1867 kapten, 1882 kommandörkapten och 1889 kommandör. Efter att 1884-92 ha varit chef för marinförvalt. artilleri-afd., blef C. 1892 sjöminister, hvilken post han beklädde till 1898. 1892 kontreamiral, erhöi han vid utträdet ur ministären värdighet af v. amiral i reserven.

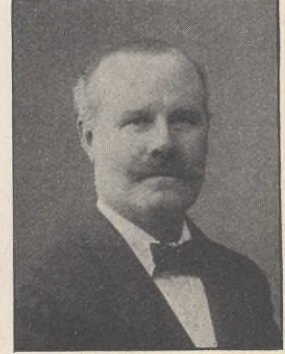
ALFRED LAGERHEIM.

Excellensen utrikesministern Carl Herman Theodor Alfred Lagerheim fyllde den 1 oktober 60 år. L., som efter aflagda examina 1862 beträdde den diplomatiska banan och 1886 blef envoyé i Berlin m. fl. platser, utnämndes 1899 till svensk-norsk utrikesminister. - Helsidesporträtt jämte utförlig biografi återfinnes i no 26 IV arg.

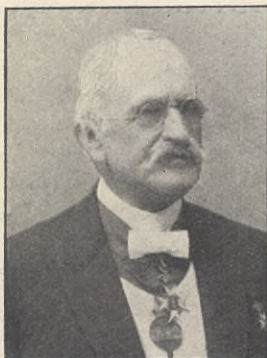
A. I. PETERSSON.

Firman A. I. Petersson & Cis grosshandelsaffär i Landskrona kunde den 1 okt. fira 25-årsjubileum. Den grundlades nämligen den 1 okt. 1878 af herr A. I. Petersson, som, för att hugfäst minnet, öfverlämnat en donation af 10,000 kr. till Landskrona Handelsförening som grundplåt till ett blifvande hem för behöfvande köpmän och deras änkor.

E. P. NORDLANDER.

50 år fyllde den 29 september döfstummissionären E. P. Nordlander, f. n. bosatt i Uddevalla. N. har i 24 års tid arbetat för missionsverksamheten bland de döfstumma i vårt land.

NILS von HOFSTEN.

F. d. löjtnanten, ägaren af Kila-gården i Västergötland, Nils Eberhard Hjalmar von Hofsten fyllde nyligen 75 år. v. H. är en af Skaraborgs läns störste och främste jordrotter, hedersledamot i Kongl. Landtbruksstyrelsen samt ledamot i styrelsen öfver Allmänna Hypoteksbanken m. m.

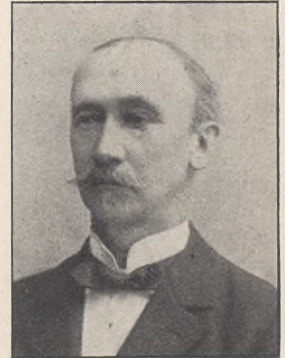
AXEL E. RAPPE.

65 år fyllde d. 2 okt. generallöjtnanten frih. A. E. Rappe, hvilkens bild förut återgifvits på HVAR 8 DAGS första sida. Frih. R. har, som bekant, med stor tapperhet deltagit i fransk-tyska kriget 1870-71 på fransk sida och blef på själfva slagfältet dekorerad med hederslegionen. 1885 generalmajor och chef för svenska generalstaben. 1892-99 krigsminister och förstnämnda är generallöjtnant.

JÖNS OLSSON.

F. d. landstingsmannen Jöns Olsson i Hjularp, Höörs socken i Skåne, fyller den 17 oktober 65 år. I 36 år nämndeman vid Frosta häradsrätt samt en af stiftarne af Höörs sparbank. I 20 år vice ordf. och kassör i Höörs församlings skolråd, i 16 år ordförande i Färs och Frosta häraders nya brandstodsbolag m. m.

ALFRED SPAAK.

60 år fyllde den 25 september ledamoten af Svenska revisionssamfundet i Stockholm, revisor Alfred Spaak.

PORTRÄTTGALLERI

THEODOR PALM.

Den 22 september fyllde f. d. majoren Mauritz Engelbert Theodor Palm i Kristinehamn 75 år. P. är ordförande i styrelsen för Kristinehamns Enskilda bank samt har varit stadsfullmäktiges ordförande därstädes.

E. K. OSTERMAN.

Kyrkoherden i Göteborgs Masthuggsförsamling Edvard Konstantin Osterman fyllde den 30 september 60 år. Studentexamen 1870, prakt. teol. ex. 1872, pastorex. 1878, predikant vid St. Johannes kyrka i Göteborg 1873, fabrikspredikant vid Klippan i Göteborg 1876. Sedan 1889 kyrkoherde i Masthuggsförsamlingen.

C. G. H. THEDIENIUS.

Apotekaren Carl Gustaf Hugo Thedenius i Göteborg fyllde den 2 oktober 60 år. Han utnämndes 1883 till apotekare i Hörby, 1887 till apotekare i Stockholm å apoteket Korpen samt 1891 till apotekare å apoteket Enhörningen i Göteborg.

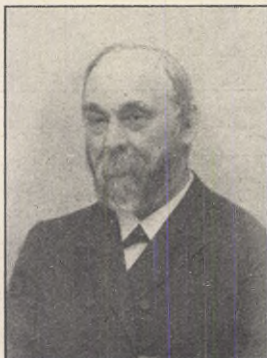
HERIBERT BRAG.

Dagbladet Ystadspostens redaktör i Ystad, Heribert Brag, fyller den 13 oktober 50 år. Student 1874, e. o. lärare vid statens allm. lärov. och vid ensk. läroverket i Motala 1891—1893. Journalist sedan 1888. Intresserad skyttevän.

† J. FR. VESSMAN.

F. d. possessionaten Johan Fredrik Vessman afled den 24 sept. i Fellingsbro nära 79 år gammal. Intresserad jordbrukare var V. en i sin ort mycket anlitad man för kommunala och andra offentliga förtroendeuppdrag.

† G. R. DAHLANDER.

Den 27 sept. afled i Stockholm f. rektorn för Tekniska Högskolan, professor Gustaf Robert Dahlander, 69 år gammal. Prof. D. har utgivit en mängd afhandlingar och verk samt äfven en hel del läroböcker. Hellsidesbild och utförliga biografiska data återfinnas i HVAR 8 DAG no 37, ärg. III.

JOSEPH MÜLLER.

Den 16 sept. fyllde lektorn vid K. Sjökrigsskolan, III. dr. Joseph Müller 60 år. M. har studerat vid universiteten i Paris och Leipzig samt var bibliot. och handskret. hos Drottning Josephine. Led. af Stockh. stadsfullm. har M. på sin tid organiserat det bekanta samfundet "Alliance Française".

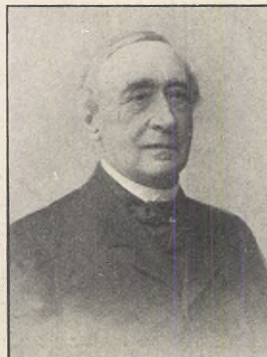
† E. J. N. SVEDBERG.

F. d. Kaptenen vid Västgöta-Dals regemente, Edwin Jesper Napoleon Svedberg, afled i Stockholm den 20 september i sitt 57:de år.

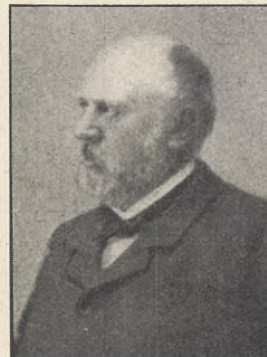
† G. REUTERCRONA.

Brukspatronen Georg Reuter Crona afled å Skattmansö den 19 sept., 87 år gammal. R. tjänstgjorde, efter aflagda förberedande examina vid universitetet, en tid som kammar-skrifvare i krigskollegium. Sedan 1861 har han bott och verkat å famljegodset Skattmansö.

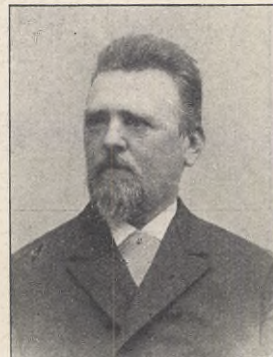
† LUDVIG ENGELHARDT.

Den 27 sept. afled i Stockholm helt plötsligt kassören i Järnkontoret Ludvig Engelhardt, f. 1824. Son af tullförvaltaren Per Engelhardt i Göteborg, ingick E. i tullverket, där han blef aktuarie i generaltullstyrelsen. 1868 blef han kassör i Järnkontoret, där han oakadt sin höga ålder fortfarande verksade.

† C. TH. RABÉN.

Den 27 september afled i Stockholm vinhandlaren Carl Theodor Rabén, född 1853. R. innehade den kända vinhandeln vid Kornhamnstorg därstädes.

† A. O. LAGERSTRÖM.

Den 27 sept. afled stationsinspektoren vid Värtans station Aug. Olof Lagerström, 61 år gammal. L. hade genomgått Ultuna landtbruksinstitut, men blef 1869 järnvägstjänsteman samt befordrades 1873 till stations-skrifvare och 1882 till stations-inspektör.

EN VACKER KYRKO-INTERIÖR.

Genom turistbesök, som numera underlättas af bekväma kommunikationer, har det natursköna Grangärde vid den vackra sjön Vesman de sista åren blifvit alltmera uppmärksammat.

Inom Grangärde socken ligga Grängesbergs vidtbekanta järnmalmgrufvor och genom malm-brytningen tillföres kommunen huvuddelen af sina inkomster.

Tack vare dessa gynnsamma förhållanden har nämnda socken nu fått afslutad en genomgripande reparation af sin redan till det yttre tilltalande kyrka; och hölls af stiftets biskop högtidlig invigning af det nyrestaurerade tämplet den 13 sept. Vidfogade bild visar kyrkans prydliga interiör. Altartaflan är en kopia af Riberas "Herdarnes tillbedjan" i Louvre-museet, utförd af artisten Ragnar Salwén från Grängesberg, hvilken i sommar erhållit tvänne utmärkelser å utställningar i Paris.

Foto. Eriksson, Grangärde.

GRANGÄRDE KYRKA I NYRESTAURERADT SKICK.

Klisché: Bengt Silfverparre.

NORRLANDS FÖRSTA TEKNISKA LÄROVERK.

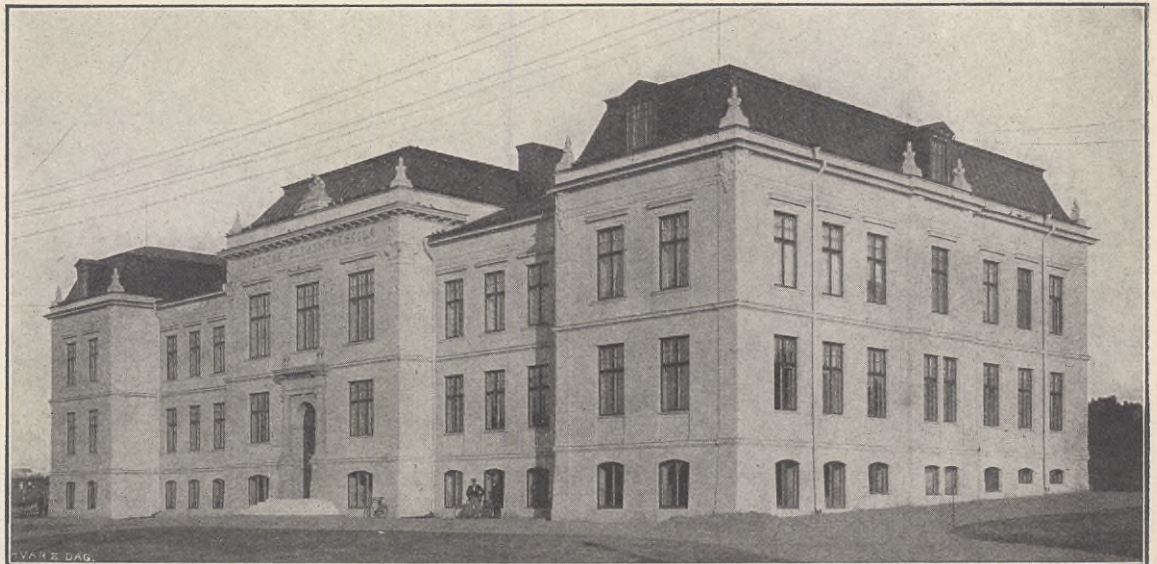

Foto. Wallin, Hernösand.

TEKNISKA ELEMENTARSKOLANS NYA BYGGNAD I HERNÖSAND.

Klisché: Bengt Silfverparre.

Den 24 september invigdes den nya byggnaden för Tekniska Elementarskolan i Hernösand. Läroverket grundades på initiativ af länets landsting genom riksdagens beslut år 1900 och är det första och hittills enda i sitt slag i Norrland. Riksdagens beslut föregicks af en rätt liflig kraftmätning mellan länets tvänne större städer, som båda önskade läroverket till sig — en kraftmätning, som emellertid lyktades med att stiftsstaden med k. m:ts hjälp hemförde segern. Priset blef visserligen segern rätt dyrt.

Hernösands stad förband sig att bekosta tomt och hus åt den nya skolan. Men den har verkligen med heder infriat sitt löfte. Byggnaden är uppförd efter ritningar af lektor A. Thurdin i Hernösand och kostar i fullt färdigt skick ca 250,000 kr. Det nya läroverks-huset är en af stadens vackraste offentliga byggnader och bär ett hedersamt vittnesbörd om samhällets smak och dess ofervillighet vid fyllandet af dess åtagna förbindelse att bereda det första tekniska norrlandsläroverket ett eget hem.